

DRAMMEN
KOMMUNE

Drammen Eiendom KF

Hyggelig å være her. God kontroll og anlegg for godt inneklima

***Teknisk leder Geir Andersen
Drammen Eiendom KF.***

DRAMMEN
KOMMUNE

DRAMMEN EIENDOM KF – Kommunens eiendomsforvalter

Drammen Eiendom KF

Eier 380.000 m²

21 Skoler

25 Barnehager

7 Bo - servicesentre

3 Idrettsbygg

2 Isbaner

3 parkeringshus

Rådhus

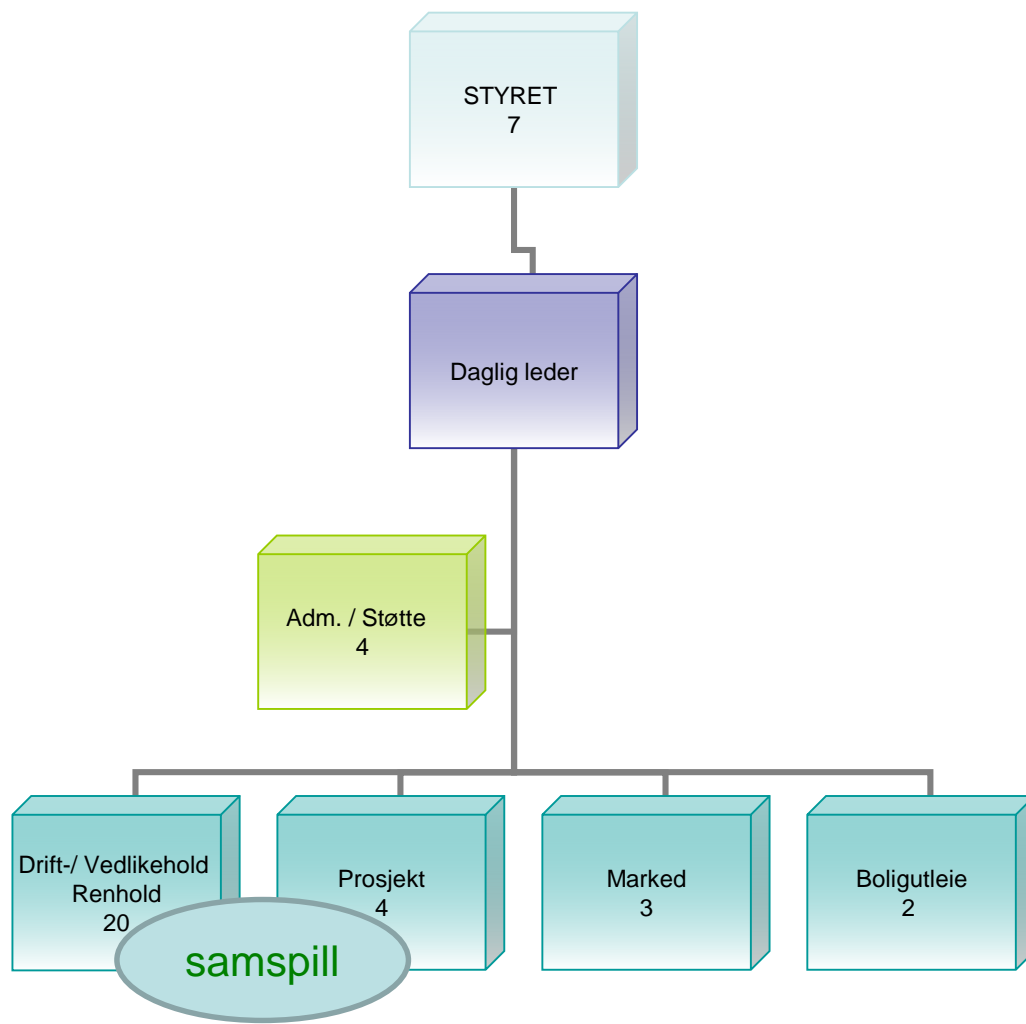
Drammensbadet

Drammen teater

Bydelshus, hytter

1100 boliger m.m

Sentraliserte dataverktøy

Samtlige bygg tilknyttet energi og miljøsentral eks boliger, hytter

DRAMMEN
KOMMUNE

Drammen Eiendom KF

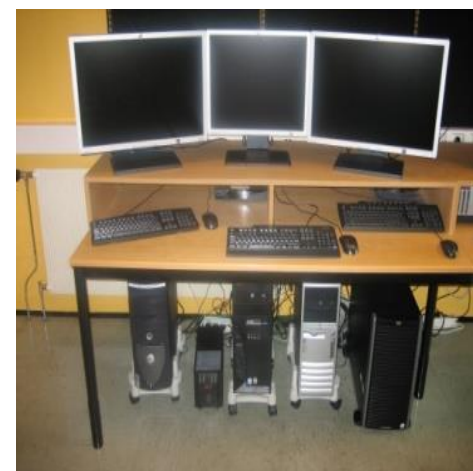
Verktøy og resultat

Smarte bygg må ha

- Behovsstyrte systemer.
- Styring og overvåking via data.
- Nødvendig driftskompetanse.

- Sikre godt inn klima, kvalitet
- Internkontroll, dokumentasjon
- Energisparing
- Driftskostnader, innkjøp tjenester
- Bemanning

Energi og
inneklimasentralen
(SD-anlegg)

84 bygg tilknyttet,
full kontroll.

Høyere kvalitet, lavere driftskostnader

DRAMMEN
KOMMUNE

Drammen Eiendom KF

Lang erfaring

"Miljøbygget" - Gulskogen skole . Ferdig 2001

Det gode rom

Behovsstyrt ventilasjon, gulvvarme , godt lys
Stort fokus på matrialløsninger – Emisjoner /LCC.

DRAMMEN
KOMMUNE

Drammen Eiendom KF

Inneklima utfordringer

- **Temperatur.**
  - For varmt (Ventilasjon får skylda, men kan være en del av løsning)
  - For kaldt (Ventilasjon kan være del av løsning)
- **Luftkvalitet .**
  - Tilstrekkelig luftmengde med rett temperatur fra riktig plasserte luftinntak.

DRAMMEN
KOMMUNE

Reduser overtemperatur.

Drammen Eiendom KF

- Vinduer med varmedempende glass.
- Tunge konstruksjoner / termisk masse.
- Solavskjerming. (varme, blending)
- Tekniske løsninger.

DRAMMEN
KOMMUNE

Drammen Eiendom KF

Ventilasjon

Tilstrekkelig luftskifte og kjøling

Balansert behovsstyrte ventilasjonsanlegg

- Luftmengder avhengig av behov. (Co2 / Temp)
- Kompensert romregulering.
- Kjøre anlegget på natt for å kjøle med kald luft.
- Kombibatteri varme og kjøling fra energibrønner.

Må ha SD anlegg å spille på, og gode musikere .

DRAMMEN
KOMMUNE

Drammen Eiendom KF

Kjøling fra energibrønner

Varmepumpe med energibrønner – et kinderegg + 1

- Henter varme
- Henter kjøling
- Lagrer varme
- Sikrer brønner

Kortreist-
Miljøenergi

Kombibatteri ventilasjon

”Kjølebrønner” som henter kaldt vann fra dypet.

DRAMMEN
KOMMUNE

Drammen Eiendom KF

Varmeanlegg

Gulvvarme og gulvkjøling

- Radiatorer
- Panelovner
- Varmestrips

**Brenner ikke støv, jevn og lav temperatur, trygt ,
hærverksikkert og litt tregt**

Frydenhaug skole

Tekniske rom - ventilasjonsaggregat

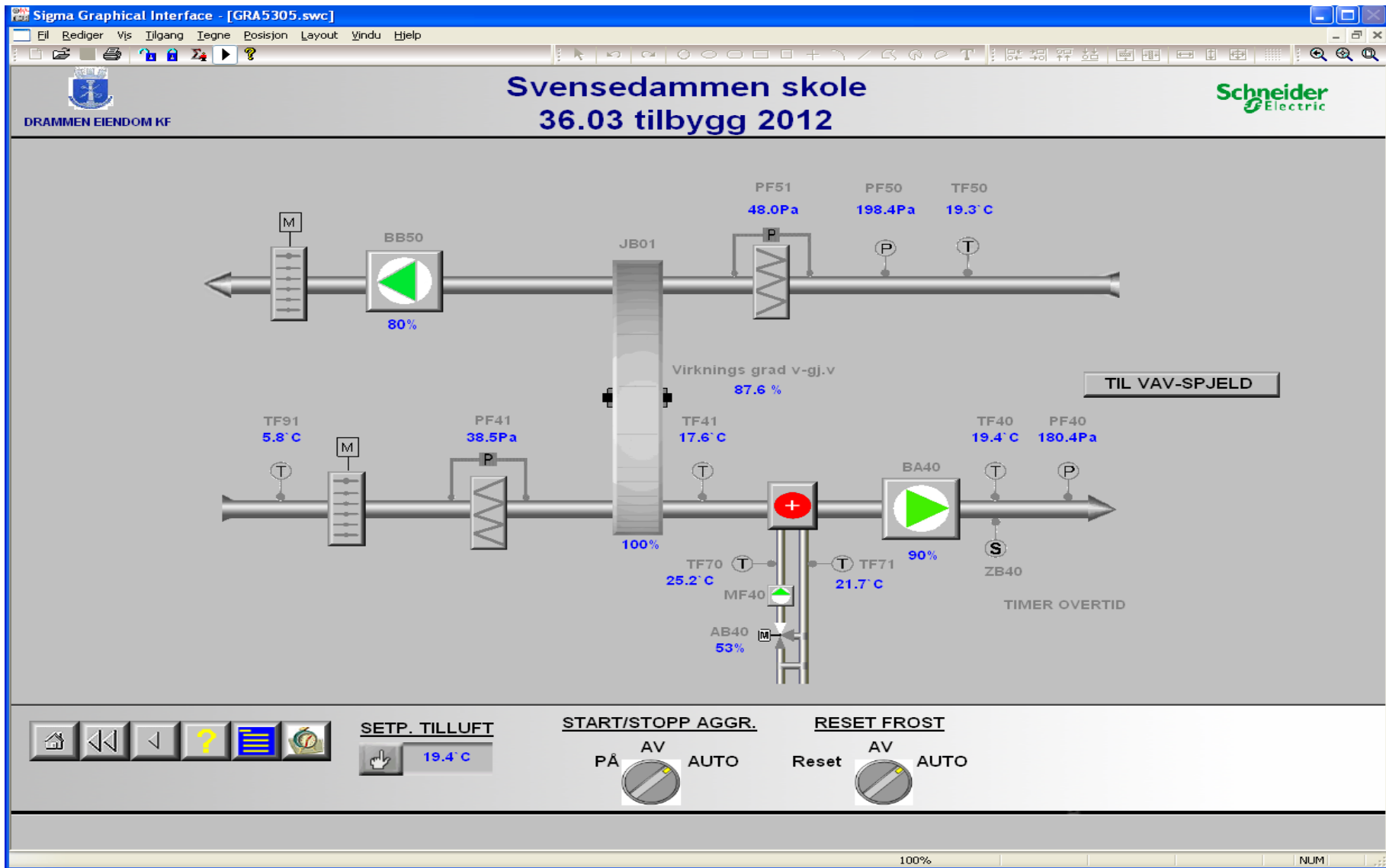

DRAMMEN
KOMMUNE

Ventilasjonsaggregat - Systembilde / SD

Drammen Eiendom KF

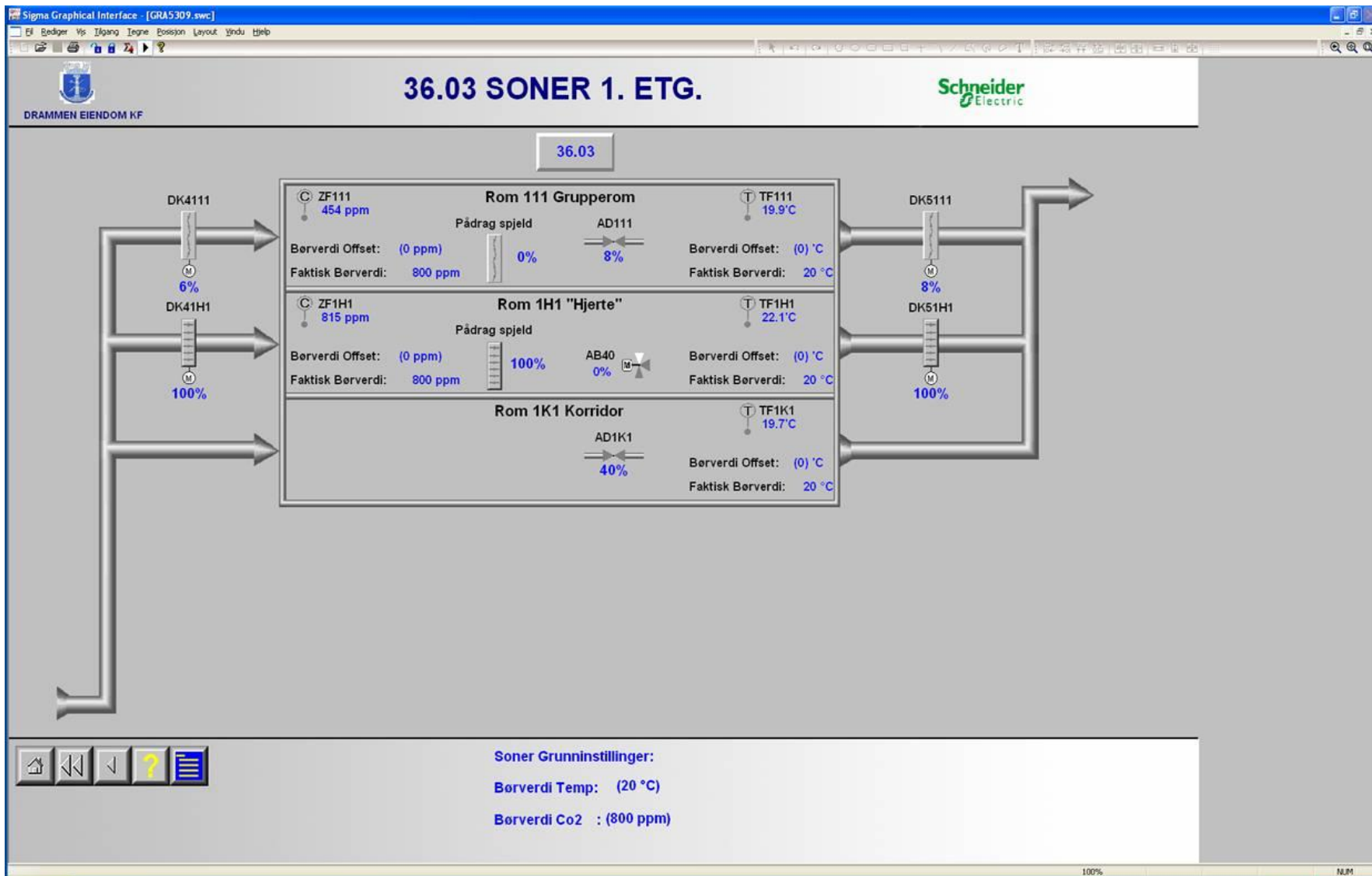

DRAMMEN
KOMMUNE

Inneklima romnivå - CO2 / temperatur

Drammen Eiendom KF

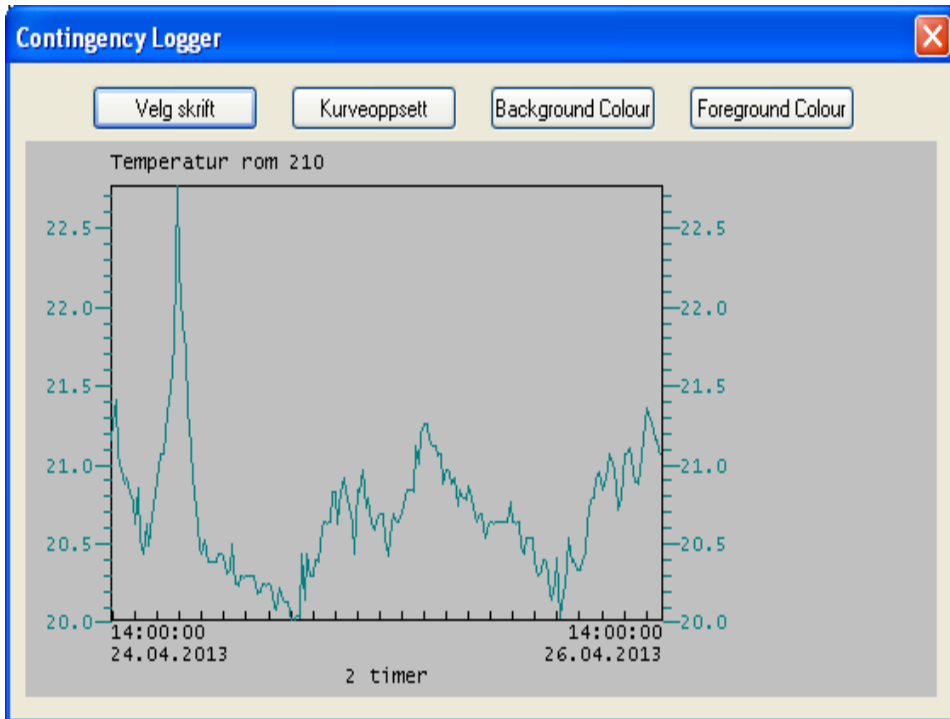

DRAMMEN
KOMMUNE

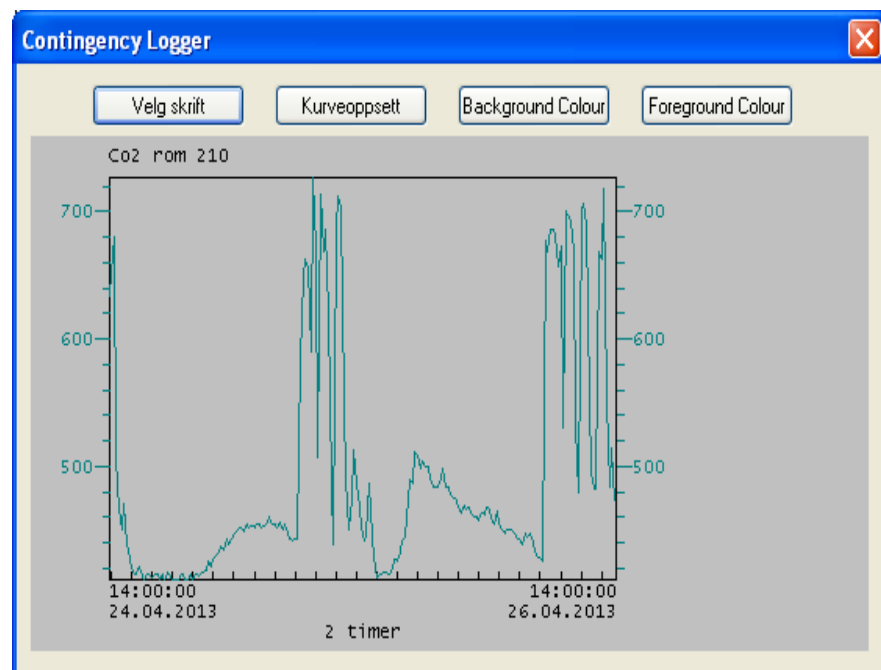
Inneklima logg 48 timer - Temp / CO2

Drammen Eiendom KF

Temperatur

CO2

DRAMMEN
KOMMUNE

Det enkleste er ofte det mest fornuftige

Drammen Eiendom KF

Noen Barnehager

Behovsstyring "light" ventilasjon

Miljøbryter for
miljøfyrtårnvirksomheten 😊

DRAMMEN
KOMMUNE

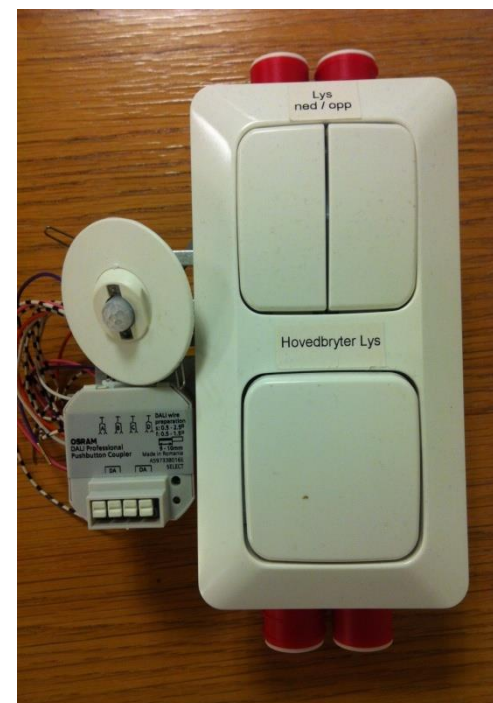
Drammen Eiendom KF

Lys anlegg

Dagslys og gode belysningsløsninger. (Tilstrekkelig lys , farge , blanding)

Avansert behovsstyring (Dali)

- Bryter av/på - Bevegelsesdetektor som slår av
- Bevegelsesdetektor som slår på/av
- Dimming av brukere – enkel betjening
- Modulerende dagslysstyring
- Endring fargevalg ("koselys til blålys")

**Avansert teknikk - enkelt bruk.
Unngå "tivoli" med div scenario**

DRAMMEN
KOMMUNE

Drammen Eiendom KF

Utvikling er viktig

- Inneklima
- Energibruk
- Utslipp
- Komfort
- Sikkerhet

Takk for oppmerksomheten